

ДОКЛАД

за дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия за периода от 20 юли до 18 декември 2007 г.

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА

Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия (КРДОПБГДСРСБНА) на основание чл.4 ал.5 от Закона за достъп и разкриване документите и обявяване на принадлежност на българските граждани към ДС и разузнавателните служби на БНА (ЗДРДОПБГДСРСБНА), представя настоящия доклад пред 40-ото Народното събрание.

За отчетния период КРДОПБГДСРСБНА е провела 23 заседания. В съответствие с правомощията, предоставени в чл. 9 от ЗДРДОПБГДСРСБНА комисията е проверила и е обявила принадлежност към органите по чл. 1 от същия закон на български граждани, заемали или заемащи публични длъжности. Данните са публикувани в интернет сайта на комисията www.comdos.bg.

Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия е направила проверка на 45 730 лица:

- По чл. 27 от закона – *“установяване на принадлежност към органите по чл. 1 в рамките на предварителна проверка”* както следва:
 - на членове на КТ “Подкрепа” – **26** лица;
 - на членовете от регионален съюз на КТ "Подкрепа" - Варна – **3** лица;
 - на кандидати за общински съветници от БСП – София-град – **45** лица;
 - на кандидати за кмет и общински съветници от БСП - Добрич – **21** лица;
 - на кандидати за кметове и общински съветници от ДСБ – **216** лица;
 - на кандидати за кметове на общини от НДСВ – **30** лица.
- По чл. 26, ал. 1, т. 1 от закона – *“лица, регистрирани от изборителните комисии за участие в избори за кметове и общински съветници* комисията е проверила **43 530** лица.
- По чл. 3, ал. 1 от закона за *“публични длъжности”* - народните представители във ВНС, в 36-о, в 37-о, в 38-о, в 39-о и в 40-о Народно събрание – **1794** лица.
- ЦИКМИ 2007 – **25** лица.

- По чл. 3, ал. 2, т. 5 “председателите, зам.-председателите, членовете на ръководни и контролни органи на политически партии” - членовете на ръководните и контролни органи на партия “Никола Петков” – **20** лица.

От проверените 45 730 лица КРДОПБГДСРСБНА се е произнесла с решения за принадлежност към органите по чл. 1 от закона на 930 български граждани:

Решение №13/ 03.09.2007 г. – от проверените 20 членове на ръководството на партия “Никола Петков” е обявена принадлежност на **1** лице.

Решение № 14/ 04.09.2007 г. – от проверените 1794 народни представители в 7-ото Велико народно събрание, 36-ото Народно събрание, 37-ото Народно събрание, 38-ото Народно събрание, 39-ото Народно събрание и 40-ото Народно събрание е обявена принадлежност на **139** лица.

Решение № 15/ 19.09.2007 г. – допълнителна проверка и обявена принадлежност на **1** народен представител.

Решение № 16/ 11.10.2007 г. - от проверените 29 членове на КТ "Подкрепа" е обявена принадлежност на **1** лице.

Решение № 17/ 21.10.2007 г. – от проверените 17 членове на Централната избирателна комисия за местни избори '2007 г. е обявена принадлежност на **2** лица.

Решение № 18/ 25.10.2007 г. – от проверените **12197** кандидати за кметове в Местни избори' 2007 г. е обявена принадлежност на **425** лица.

Решение № 19/ 23.11.2007 г. – от проверяваните **33533** кандидати за общински съветници в Местни избори' 2007 г. е обявена принадлежност на **206** лица.

Решение №20/19.12.2007 г. – от проверяваните **33533** кандидати за общински съветници в Местни избори' 2007 г. е обявила принадлежност още на **156** лица.

В момента се извършва проверка на 673 лица - министър-председатели, заместник министър-председатели, министри и заместник-министри в правителствата от 1990 г. до днес.

Според изискванията на закона комисията предоставя достъп на физически лица до информацията, събирана за тях. Към 30.11.2007 г. в КРДОПБГДСРСБНА са постъпили **1076** заявления от граждани. От тях:

- на 385 са издадени удостоверителни документи за репресирани;
- на 203 е отговорено, че за тях не са открити документи в архивите на органите по чл.16;
- на 115 са открити личните им досиета или на близките им и лицата чакат ред за запознаване с тях;
- 160 лица са се запознали с досиетата си;
- направени са над 8000 ксерокопия на документи, поискани от граждани;
- по заявленията на останалите граждани проверката продължава;

- 4-ма журналисти, трима научни работници и 1 режисьор са поискали достъп до документи от архивите на бившата Държавна сигурност за изследователска и публицистична дейност.

В областта на нормативната уредба, КРДОПБГДСРСБНА извърши актуализация на своя правилник за работа. *Изменението и допълнението на Правилника за работа на КРДОПБГДСРСБНА е обнародвано в ДВ, бр. 85 от 23 октомври 2007 г.)*

Приети бяха и правилата за документооборота в комисията.

В работата си Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и разузнавателните служби на БНА се ръководи от **принципа на пълна откритост в своята работа**. Независимо от някои негативни политически реакции по отношение на закона и стриктното му прилагане, комисията получава обществена и медийна подкрепа за своята работа. За засиления интерес може да се съди и по огромния брой от посещенията в сайта www.comdos.bg.

Дейността на комисията и проблемите пред нея се наблюдават и от страна на Европейския парламент. Свидетелство за това е писмото до президента, министър-председателя, председателя на Народното събрание, министъра на вътрешните работи и председателя на КРДОПБГДСРСБНА, в което остро се поставя въпросът за осигуряване както на сградата за комисията и нейната администрация, така също и на сградата за архивохранилище. Европейските депутати настояват правителството да изпълни закона, за да може комисията да работи пълноценно.

На 3 декември 2007 г. комисията се нанесе на един от етажите на ул. "Врабча"1. Предстои основен ремонт на предоставените от Министерския съвет етажи. За да бъде създаден централизиран архив, каквото е изискването по закон, е необходим по голям сграден фонд. КРДОПБГДСРСБНА през месец ноември изпрати писмо до Министерския съвет с искане за още две сгради в гр. Баня, собственост на Министерството на отбраната.

Тук е мястото да благодарим на председателя на Народното събрание, на председателя на парламентарната комисия по вътрешна сигурност и обществен ред и на народните представители от Коалиция за България, които предоставиха кабинети за ползване от комисията, за да може тя да организира и изпълнява задълженията си по закон.

ПРОБЛЕМИ ПРЕД КОМИСИЯТА

Предвид факта, че **комисията все още не разполага със собствена сграда**, в която да създаде Централизиран архив от документите на органите по чл. 1, тя продължава своето взаимодействие с ведомствата на основание чл. 16 от закона. Това затруднява нейната работа и я поставя в зависимост от съответните служби.

- От създаването си досега в комисията са регистрирани **над 4800 изходящи и над 4850 входящи писма**. Огромният обем от кореспонденция увеличава процедурното време за проверка и затруднява спазването на сроковете, фиксирани в закона.
- Независимо от задължението си по закон, органите по чл. 16, ал. 1 да изпращат всички документи, отнасящи се до лицата по чл. 16, ал. 2, т. 1, това не винаги се прави. Например;
-
- **Не се изпращат отговори със списъци на лицата, които са проверени и няма открити документи за тях.** За МВР това е практика, а при НРС подходът е избирателен. По този начин комисията не разполага с гаранция, че е получила всички документи за всички лица от изпратените до службите списъци.
- За много лица с докладите от МВР се изпращат уведомителни писма, в които се предлага унищожаване на лични и работни дела, но липсват протоколи за унищожаване. За други лица липсват картони, а в регистрационните дневници е отбелязано, че през 1993 г. са изпратени в НСС. На комисията **не се предоставят писма и протоколи за унищожаване на лични и работни дела** под претекст, че са с дата след 16.07.1991 г., въпреки че се отнасят до документи на бившата ДС.
- Често ведомствата препращат комисията да търси документи в друго ведомство, което няма отношение към проверката.
- По-голямата част от изпращаните дела **не са оформени съгласно изискванията**, от тях липсват документи, включително и описи на съдържащите се в делото документи; заверителните надписи са с дати, поставени дни преди предаването на папките в комисията, липсват печати, пристигат папки, в които документите буквално са в насипно състояние. По повод тези установени от комисията нарушения беше предизвикана среща с ръководството на архива на МВР. Проблемът беше подценен и от страна на министерството не присъстваха ръководни кадри, а само експерти. Комисията получи необоснован отговор, че делата постъпвали в архива в такъв вид от регионалните им поделения и не поеха отговорност за отстраняване на посочените нарушения.
- Съществен проблем е непълнотата и неточността на предоставените в комисията списъци от ведомствата, които по закон, при поискване от председателя на комисията, са длъжни в 14-дневен срок да предоставят трите имена, ЕГН и заеманата длъжност на тези лица, както и да

уведомяват в същия срок за настъпили кадрови промени. Изпращаните списъци често не съдържат ЕГН на всички лица. Това налага допълнителна проверка в масивите на ГРАО. За част от лицата не се изпраща информация за заеманата длъжност и периода на заемането ѝ, което прави невъзможно точното попълване на данните за публична длъжност или публична дейност в решенията на комисията. Често отсъства информация за настъпили кадрови промени. Този проблем се изостри много при уточняване списъка на членовете на министерските съвети и на кандидатите за местна власт. *Създадената добра организация в комисията, точността и съдействието на служба ГРАО, позволи да изпълним в срок задълженията си по закон.*

- Затруднение в работата на комисията по проверката на кандидатите за местна власт се яви във връзка със **Закона за местните избори**. В него е записано, че *“регистрацията на кандидатите се извършва най-късно 30 дни преди изборния ден”*. Независимо от усилията на комисията и на органите по чл.16, ал. 1, успяхме да приключим проверката и да излезем с решение три дни преди датата на местните избори, като оповестихме принадлежността към ДС и разузнавателните служби на БНА само на кандидат-кметовете. Това даде повод за неоснователни упреци към комисията. Невъзможността според Закона за местните избори да бъдат подменяни регистрираните вече кандидати създаде допълнително напрежение. Предвиждайки тези затруднения КРДОПБГДСРСБНА **три месеца преди вота призоваваше политическите партии да използват законовата възможност да направят предварителната проверка на техните кандидати**, но от това си право се възползваха единствено споменатите по-горе политически организации.
- Друг трудно разрешим въпрос е свързан с работата на комисията с гражданите. Много хора търсят **удостоверителни документи за получаване на обезщетения по Закона за гражданска и политическа рехабилитация на репресирани лица**. Практиката налага час по-скоро да бъде променена наредбата за прилагане на чл. 4 от този закон. С цел да подпомогне предложението за промяна на наредбата комисията подготви още през юли т.г. проект, който беше предложен на Министерството на правосъдието.

Независимо от забелязаните нередности и усложнената система на работа, не може да не отбележим, че срещаме разбиране и старание от ведомствата. Служба Военна информация и служба сигурност при ВП и ВКР, стриктно спазва закона и ни предоставят документите в срок, придружени с прецизно оформени доклади. Въпреки големия обем от архивни единици в МВР и трудностите които произтичат от този факт, можем да отбележим, че при проверката на кандидатите за кметове и общински съветници, благодарение на създадената добра взаимна организация, успяхме да обработим голям обем от информация.

ПРЕДСТОЯЩИ ЗАДАЧИ до 20 юли 2008

- Проверка за принадлежност на публичните длъжности по чл. 3 ал.1 и по чл.3 ал.2.
- Ремонтране на 3-те етажа на ул. „Врабча”1 и обособяване на справочен фонд и обществена читалня.
- Получаване на поисканите сгради от Министерски съвет, собственост на МО в гр.Банкя и преустройството им за настаняване на целия архивен фонд на бившите служби на ДС и разузнавателните управления на МНО.
- Подготовка по приемането на основния масив от архива. Назначаване на архивни специалисти, които да започнат да приемат документите по законовата процедура по чл. 17 от закона.
- Организиране издаването на бюлетин.
- Организиране на кръгла маса за обмяна на опит със сродни международни институции.

Докладът е приет с Решение на комисията от 19 декември 2007г.

Председател на КРДОПБГДСРСБНА.....

Е.Костадинов